Hukuk Bölümü 2013/764 E. , 2013/1084 K.

- **HALK EĞITIM MERKEZINDE KURSIYER OLARAK ÇALIŞAN DAVACININ, ÇALIŞTIĞI SÜRE IÇIN TALEP ETTIĞI KIDEM TAZMINATI ALACAĞININ TAHSILI ISTEMIYLE AÇTIĞI DAVANIN, ADLİ YARGI YERİNDE ÇÖZÜMLENMESI GEREKTIĞI**
  - UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAKKINDA KANUN (2247) Madde 19

"İçtihat Metni"

Davacı : D.E.

Vekili : Av. M.S.Y.K.

Davalı : 1-Kaymakamlık Makamı (Sosyal Day. ve Yardımlaşma Fonu Ayakkabı Atölyesi)

2- Milli Eğitim Bakanlığı (Zile Halk Eğitim Merkezi Akşam Sanat Okulu Md.lüğü

Ayakkabıcılık Kursu)

O L A Y : Davacı vekili özetle; davacı D.E.'in Zile Halk Eğitim Merkezine ait Ayakkabı Atölyesinde 12.12.1988 tarihinden 30.03.2007 tarihine kadar çalıştığını, 30.03.2007 tarihinde işverenin işyerini kapatarak davacıyı işten çıkartıp görevine son vermesine rağmen davalı işveren tarafından ihbar ve kıdem tazimatı ödenmediği gibi davacının kullanmadığı yıllık izinlerinin karşılığı olan yıllık izin ücretlerinin ödenmediğini de açıklayarak fazlaya ait hak ve alacakları saklı kalmak kaydı ile 20.06.1990-30.03.2007 tarihleri arasında çalıştığının tesbitine, işten çıkarılma tarihinden itibaren işleyecek mevduata uygulanan en yüksek faiz ile birlikte 6000,00 TL kıdem, 1.050,00TL ihbar, 3.000,00TL yıllık izin ücreti, 1.250,00TL ücret farkının davalıdan tahsili istemiyle 12.04.2011 tarihinde adli yargıda dava açmıştır.

Zile Asliye Hukuk Mahkemesi (İş Mahkemesi sıfatıyla) yargılamanın devamı sırasında davacı tarafından açılan kıdem tazminatı, ihbar tazminatı ve işçi alacakları davasının tefrikine karar verilerek ayrı bir esasa kaydedilmiş ve yargılama 2011/406 Esas üzerinden devam etmiştir.

ZİLE ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ (İŞ MAHKEMESİ SIFATIYLA): 21.11.2011 gün ve E: 2011/406 K: 2011/417 sayılı kararında özetle; davacı ile davalı kurum arasında hizmet ilişkisinin bulunmadığını, davacının Zile Halk Eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulunda kursiyer olduğu, bu kişilere ödenecek ücretin 3423 sayılı Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Mesleki ve Teknik Öğretim Okulları Döner Sermayesi Hakkında Kanunun 5. Maddesi ile Milli Eğitim Bakanlığı tarafından çıkarılmış bulunan Döner Sermaye İşletmeleri Çalışma Yönergesi ile düzenlenmiş olduğundan davanın idari yargıda görülmesi gerektiği gerekçesi ile mahkemenin görevsizliğine, dava dilekçesinin bu sebeple reddine karar verilmiştir.

Görevsizlik kararının davacı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine; Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 04.12.2012 gün E: 2012/13912 K: 2012/40601 sayılı kararında özetle; karar tarihi itibariyle 6100 sayılı HMK hükümleri dikkate alınmadan yazılı şekilde karar verilmiş olmasının bozma sebebi ise de, yanlışlıkların giderilmesi yeniden yargılamayı gerektirmediğinden hüküm fıkrasının 1. Bendinin tamamen silinerek yerine " Davanın idari yargıda görülmesi gerektiği ve bu sebeple yargı yolu bakımından mahkememizin görevsiz olduğu anlaşıldığından mahkememizin görevsizliğine" yazılmasına hükmün bu şekilde düzeltilerek onanmasına karar verilerek görevsizlik kararı kesinleşmiştir.

Davacı vekili bu kez, işten çıkarılma tarihinden itibaren işleyecek mevduata uygulanan en yüksek faiz ile birlikte 6000,00 TL kıdem, 1.050,00TL ihbar, 3.000,00TL yıllık izin ücreti, 1.250,00TL ücret farkının davalıdan tahsili istemiyle 06.02.2013 tarihinde idari yargıda dava açmıştır.

TOKAT İDARE MAHKEMESİ; 10.04.2013 gün ve E:2013/76 sayı ile davacı ile idare arasında imzalanmış bir iş akdi bulunmadığı, davacının kursiyer olarak gözüktüğü, sonuç olarak davacının kamu personel rejimine tabi olmadığı, ileri sürdüğü iddiaların niteliği itibariyle işçi olduğunu ileri süren davacının talep ettiği tazminatın İş Kanunun hükümlerinden kaynaklanan haklar olduğu, 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 1. Maddesinde, İş kanununa dayanan her türlü hak iddialarından doğan hukuki uyuşmazlıkların İş Mahkemelerinde çözümleneceğinin belirtildiği, davanın çözümünde alacağın niteliğinin önem taşıdığı, bu kapsamda davacının işçi sayılıp sayılamayacağına karar verme ve buna bağlı olarak talep ettiği hakları alıp alamayacağını araştırma görevinin adli yargıya ait bulunması nedeniyle davanın, özel hukuk hükümlerine göre görüm ve çözümünde adli yargı (İş Mahkemesi) yerinin görevli olduğu sonucuna ulaşıldığı gerekçesiyle uyuşmazlığın görüm ve çözümünde Mahkemelerinin görevli olmadığına, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun 19. maddesi uyarınca, görevli merciin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına karar verilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Serdar ÖZGÜLDÜR'ün Başkanlığında, Üyeler: Mustafa AYSAL, Eyüp Sabri BAYDAR, Sıddık YILDIZ, Nurdane TOPUZ, Sedat ÇELENLİOĞLU ve Ayhan AKARSU'nun katılımlarıyla yapılan 01.07.2013 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; idari yargı dosyası, son görevsizlik kararını veren Mahkemece gönderildiği, adli yargı dosyası da ilgili Mahkemesinden getirtilerek, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesinde öngörülen şekilde başvurulduğu ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, adli ve idari yargı yerleri arasında doğan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim Filiz BUDAK'ın, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Mehmet BAYHAN ile Danıştay Savcısı M.Ali GÜMÜŞ'ün davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Davacı Zile Halk Eğitim Merkezine ve Akşam Sanat Okuluna ait Ayakkabı imalat atölyesinde çalıştığı, fazla mesai yaptığı ve anılan Merkez tarafından öğrenci karnesi ve T.C. Ziraat Bankası kanalı ile düzenli olarak çalışmakta iken, kursun kapatılması nedeniyle 30.03.2007 tarihi itibariyle görevine son verildiğinin sözlü olarak kendisine bildirilmesi üzerine, fazlaya ilişkin hakkı saklı kalmak kaydıyla kıdem ve ihbar tazminatı ile yıllık izin ve fazla çalışma ücretiyle ücret farkının ödenmesi istemiyle dava açmıştır.

Davacının çalıştığı dönemde halen yürürlükte olan 22/05/2003 kabul tarihli, 10/06/2003 tarih ve 25134 sayılı R.G.de yayımlanan 4857 sayılı Kanunun 120. maddesi ile yürürlükten kaldırılan 1475 sayılı İş Kanunu 1.maddesinde işçinin tanımı yapılmıştır. Buna

göre; "Bir hizmet akdine dayanarak herhangi bir işte ücret karşılığı çalışan kişiye işçi, işçi çalıştıran tüzel veya gerçek kişiye işveren, işin yapıldığı yere işyeri denir."

26.01.2006 tarihli 5450 sayılı Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Mesleki Ve Teknik Öğretim Okulları Döner Sermayesi Hakkında Kanun'un 5. Maddesinde ; "Mesleki ve teknik öğretim okulları döner sermaye atölyelerinin muamelatı, idare tarzı ve siparişlerden alınacak ücretlerle bu atölyelerde yapılan sipariş işlerinde çalıştırılacak talebeye umumi hasılattan verilecek ücretler Maliye ve Milli Eğitim Bakanlığınca müşterek tesbit olunur."

Milli Eğitim Bakanlığı İşletmeler Dairesi Başkanlığı Döner Sermaye İşletmeleri Çalışma Yönergesi'nin 13. Maddesinde " sürekli işçi kadroları"nın kapsamının belirlediği,

a) Bakanlıkça tahsisli ve vizeli işçi kadrosu verilmeyen işletmelerin işçi çalıştırmaları mümkün değildir. Kadrosuz işçi çalıştırmak suç olduğu gibi bu işçilere ödenen ücretlerde sorumlulardan geriye tahsil edilir, .

b) Sürekli işçi kadrolarının işletmelere göre dağılımı yeniden düzenlenerek, Devlet Personel Başkanlığı ile Maliye ve Gümrük Bakanlığı'na vize ettirilmiştir, (Ek : 6)

c) Her işletme kendisine tahsis edilen bu sürekli işçi kadrolarında boş varsa veya herhangi bir nedenle boşalırsa (emeklilik, ölüm, istifa vb.) bu boş kadrolara işletmeler Dairesi Başkanlığı'nın izni alınmadan kesinlikle işçi alınmayacaktır.

d) Başkanlığın yazılı müsaadesi olmadan işçilerin işine son verilmeyecektir.

e) Kendi isteği ile ayrılan veya ölen işçilerin durumu derhal Başkanlığa bildirilecektir.

f) Bu kadroda çalışan işçilerin emekli olmaları, işten ayrılmaları veya işten çıkarılmaları halinde Başkanlığın uygun görüşü alınmadan herhangi bir ad altında tazminat ödenmeyecektir. Bu konudaki izin talep yazılarında; emekliliğin türü (yaşlılık, malulen vb) işten çıkış yada çıkarılış nedeni, döner sermayede çalıştığı süre (yıl, ve ay olarak) son aldığı ücret vs sigorta sicil numarası bildirilecektir

Aynı yasanın 42. maddesinde ;

a) Döner sermayede siparişler üzerinde fiilen çalışan öğrenciye atölye şeflerince takdir edilen ücret ödenir. Ancak, bu ücret saat başına 200- liR.ı geçemez.

DEĞİŞİKLİK : - 3423 sayılı kanun kapsamında çalışan öğrenciler için;

a) Her dereceli Mesleki ve Teknik Öğretim okul ve kurumlarında öğrenim gören öğrencilere öğrenci hakkı olarak saat başına azami, günlük asgari ücretin 1/8'i kadar ücret ödenir.

b) Her dereceli Mesleki ve Teknik Öğretim Okul ve Kurumlarında üretim işlerinde çalışan öğrencilerle, kursiyer, stajyer öğrencilerin işçilikleri atölye şefleri tarafından takdir edilir.

-3308 sayılı kanun kapsamında çalışan öğrenciler için; yaşına uygun asgari ücretin %30'undan aşağı olmamak üzere ücret ödenir. Asgari Ücret Tespit Komisyonunun belirlediği yaşına uygun asgari ücrete göre saat ücreti belirlenir.)

b) Öğrenci ücretleri gelir vergisinden muaf olduğundan, bu ücretten sadece % 06 damga, vergisi kesilerek, kalanı net olarak ödenir.

c) Öğrenci ücretleri takip eden ayın 10 una kadar ödenir.

d) Kız Teknik Öğretim Olgunlaşma Enstitüleri, Pratik Kız Sanat Okulları, Pratik Erkek Sanat Okulları ve Halk Eğitim merkezlerindeki kursiyerler öğrenci gibi değerlendirilmeyecek, iş becerisi iyi olan kursiyerlere (a) fıkrasına göre ücret ödenir.

e) Yapılacak işlerde işçilik tutarı hesaplanırken (tahsis edilirken) öğrenci hakkı da içinde olacaktır. Yani ödenen işçilik ücreti ile öğrenci hakkının toplamı o iş için tahsis edilen işçilik tutarını aşmayacaktır.

f) Sadece ikinci ve üçüncü sınıf öğrencilerine ücret ödenecektir " şeklindeki düzenlemelerle Milli Eğitim Bakanlığına bağlı mesleki ve teknik öğretim okullarında çalıştırılacak öğrencilere esas çalıştırılma ve ücret esaslarının belirlendiği görülmektedir.

Dava dosyasında yapılan incelemede; davacının davalıya bağlı okulda bir hizmet akdine bağlı olarak çalışmadığı, 30.06.1989 tarihinde "Temel Ayakkabıcılık", 20.06.1990 tarihinde "Ayakkabıcılık" kurs bitirme belgelerini, 19.09.1999 tarihinde de "Ayakkabıcılık Ustalık" belgesini aldığı, sigortalı olarak ilk işe giriş tarihinin 01.05.1993 olduğu ve 1995-2007 tarihleri arasında da kursiyer sıfatı ile çalıştırıldığı anlaşılmaktadır. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "İdari Dava Türleri ve İdari Yargı Yetkisinin Sınırı" başlıklı 2. maddesinin değişik 1 numaralı bendinde "a) (Değişik : 8.6.2000-4577/5 md.) İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,

c) (Değişik: 18.12.1999-4492/6 md.) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar" idari dava türleri olarak sayılmış olup; kural olarak, idari yargıda ancak Devlete ve kamu tüzel kişilerine karşı açılan davalara bakılabilir " denilmek sureti ile idari yargıda görülecek dava ve işler sayılmıştır.

506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 2. Maddesinde "Bir hizmet akdine dayanarak birkaç işveren tarafından çalıştırılanlar bu kanuna göre sigortalı sayılırlar…" denilmiş, aynı Yasanın "Uyuşmazlıkların Çözüm Yeri" Başlıklı 134. maddesinde, "Bu kanunun uygulanmasından doğan uyuşmazlıklar, yetkili iş mahkemelerinde veya bu davalara bakmakla görevli mahkemelerde görülür" hükmüne yer verilmiştir.

5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanununun 1. maddesinde, "İş Kanununa göre işçi sayılan kimselerle (o kanunun değiştirilen ikinci maddesinin Ç, D ve E fıkralarında istisna edilen işlerde çalışanlar hariç) işveren veya işveren vekilleri arasında iş akdinden veya iş Kanununa dayanan her türlü hak iddialarından doğan hukuk uyuşmazlıklarının çözülmesi ile görevli olarak lüzum görülen yerlerde iş mahkemeleri kurulur.

Bu mahkemeler:

A) 5018 sayılı kanunun 4 üncü maddesinin (E) fıkrasına göre sendikaların açacakları ve bu sıfatla aleyhlerine açılacak hukuk davalarına;

B) İşçi Sigortaları Kurumu ile sigortalılar veya yerine kaim olan hak sahipleri arasındaki uyuşmazlıklardan doğan itiraz ve davalara da bakarlar.

İş mahkemesi kurulmamış olan yerlerdeki bu davalara o yerde görevlendirilecek mahkeme tarafından, temsilci üyeler alınmaksızın, bu kanundaki esas ve usullere göre bakılır.

Fiili ve hukuki imkansızlıklar dolayısıyla iş mahkemesinin toplu olarak görevini yapamadığı hallerde de yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır." denilmiştir.

22/05/2003 tarihli ve 4857 sayılı Kanunun 120 nci maddesiyle, 1475 sayılı İş Kanununun "Kıdem Tazminatı" başlıklı 14 üncü maddesinde düzenlenen hükümler hariç diğer maddeleri yürürlükten kaldırılmış ve metinden çıkartılmıştır.

Başka bir anlatımla, kıdem tazminatı 1475 sayılı İş Kanunu'nun 14.maddesinde hüküm altına alınmış, 4857 sayılı İş Kanununda da kıdem tazminatı ile ilgili bazı düzenlemelere yer verilmiştir.

506 sayılı yasa hükümleri 01.10.2008 tarihinde yürürlüğe giren 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 106. maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır. Bu kanunun 101. maddesinde "Bu kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar İş Mahkemelerinde görülür" denilmiştir.

Dosyanın incelenmesinden; davacının davalıya bağlı okulda bir hizmet akdine bağlı olarak çalışmadığı, 30.06.1989 tarihinde "Temel Ayakkabıcılık", 20.06.1990 tarihinde "Ayakkabıcılık" kurs bitirme belgelerini, 19.09.1999 tarihinde de "Ayakkabıcılık Ustalık" belgesini aldığı, sigortalı olarak ilk işe giriş tarihinin 01.05.1993 olduğu ve 1995-2007 tarihleri arasında da kursiyer sıfatı ile çalıştırıldığı anlaşılmaktadır.

Davacının, 506 sayılı Yasa yürürlükte iken işe alınarak kursiyer olarak çalıştığı, anlaşmazlığın davacıya 1475 sayılı İş Kanunu hükümlerine göre kıdem ve ihbar tazminatı ödenip ödenmeyeceğine ilişkin bulunduğu ve taraflar arasındaki uyuşmazlığın 5510 sayılı Yasanın 101. maddesi yürürlükte iken ortaya çıktığı gözetildiğinde, kıdem ve ihbar tazminatı ödenmesi isteminin adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, Tokat İdare Mahkemesi'nin başvurusunun kabulü ile Zile Asliye Hukuk Mahkemesinin (İş Mahkemesi Sıfatıyla) görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Tokat İdare Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile, Zile Asliye Hukuk Mahkemesi'nin (İş Mahkemesi Sıfatıyla) 21.11.2011 gün ve E: 2011/406 K: 2011/417 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 01.07.2013 gününde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.